

Yangın Yönetmeliği Değişti... ESKİ BİNALARDA YANGIN DENETİMİ ÇAĞRISI

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte yapılan değişikle, “mevcut” olarak tanımlanan eski binaların 2023 sonuna kadar yönetmeliğe uygun hale getirilmesine hükmedildi. Değişiklikle orman sınırında bulunan rafineri, elektrik üretim tesisi ve büyük endüstriyel tesisler için bazı ek önemler getirildi. Yerel yönetimleri binaların yönetmeliğe uygun hale getirilmesi için kamusal denetimlere başlamaya, yönetmelikteki eksikler nedeniyle zorunluk kapsamı dışındaki kalan binaların yöneticilerini ise can ve mal güvenliği için ek önlem almaya çağırıyoruz.

Gelişen teknolojiyle birlikte, yangınların felakete dönüşmemesi için alınabilecek önlem sayısı arttı. Binalarda çıkacak yangınlara erken müdahale edilebilmesi için geliştirilen elektronik yangın algılama ve uyarı sistemleri, en azından can kaybı yaşanmadan binadan tahliye için gerekli süreyi sağlamaktadır. Yangın algılama ve uyarı sistemlerinin sürekli olarak çalışır vaziyette tutulması için bakım ve onarımlarının yapıldığı binalarda, can kaybı riski minimuma düşmektedir. Periyodik olarak uzman mühendisler tarafından kontrolü de gereken bu sistemler, özellikle kamu kullanımına açık hastane, okul, alış-veriş merkezi, otel, yurt, spor merkezi, tiyatro salonu gibi binalar ve endüstriyel tesisler de dahil olmak üzere, üretim ve yaşam alanlarının tümünde zorunlu tutulmalıdır. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) olarak, uzun yıllardır Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik'te kapsamın genişletilmesi ve yönetmeliğin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesine yönelik çalışma yapılması gerektiğini vurguluyoruz. Odamızın bütünlüklü bir çalışma yapılması çağrısının yerine; zaman zaman “malîyet” kaygısıyla

kapsam daraltılmakta, felaketler sonrasında ise önlem zorunluluğu bulunan bina sayısının artırılarak, “yama” niteliğindeki değişikliklere gidilmektedir.

Bu değişikliklerin bir yenisi içeren, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 20 Kasım 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlüğe girdi. İlgili Bakanlığın adının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak düzeltiltiği yönetmelikte, “orman alanlarına yakın endüstriyel tesisler” ve “mevcut binaların durumuna” ilişkin ise köklü değişikliklere yer verildi.

Ormana Yakın Endüstriyel Tesisler Yönetmeliğin yedinci maddesine yapılan eklemeye orman alanlarındaki enerji üretim ve endüstriyel tesisleri için ilave önlem alma zorunluluğu getirildi. “Orman alanları içinde veya bitişğinde yapılacak rafinerilerde, fosil yakıt kaynaklı elektrik üretim tesislerinde, kurulu gücü 500 MW ve üzeri olan enerji üretim tesislerinde ve toplam kapalı kullanım alanı 2000 m²’den büyük fabrikalar gibi endüstriyel tesislerde ve bunların depolama tesislerinde/sahalarında” ifadeleriyle

hangi tesislerde ilave tedbir alınacağına yer verildi. Eklenen bir başka madde ise bu tesislerde alınacak önlemler şöyle sıralandı:

“...Yapı cephesinden itibaren yatayda 300 m, arazi eğiminin % 40’tan fazla olduğu alanlarda ise yatayda 500 m mesafede, kendiliğinden doğal yetişen orman örtüsünün bulunmaması ile düşük yanıcılık özelliğine sahip orman örtüsünün bulunması veya bu mesafeler içerisinde parsel sınırının dışında 50 m’den daha geniş karayolu, akarsu ve benzeri yangının ilerlemesine mani olabilecek fiziki engeller bulunması durumları hariç olmak üzere; orman yangınlarından kaynaklı alev ve/veya sıcaklığın tesislere ait yapılara ve depolama sahasına sirayet etmesini engellemek amacıyla tesise ait yapı cephesinden ve depolama sahasından itibaren 100 m mesafe içerisinde dış yangın bölgesi teşkil edilir ve bu Yönetmelikte belirtilen ilave tedbirler alınır. Arazi eğiminin % 30 ila % 55 arasında olduğu alanlarda bu mesafe eğimin binaya göre aşağı yönünde 2 kat, diğer yönlerde 1,5 kat artırılır. Arazi eğiminin % 55’ten fazla olduğu alanlarda bu mesafe eğimin binaya göre aşağı yönünde 4 kat, diğer yönlerde 2 kat artırılır. Orman örtüsünün yanıcılık

özelliği Orman Bölge Müdürlüklerince belirlenir. Dış yangın bölgelerinde yapı cephesinden itibaren;

a) 1,5 m mesafe içerisinde yanıcı malzeme ve bitki bulundurulmaz, bu alan çakıl, beton gibi yanmaz malzeme ile kaplanır.

b) 1,5-10 m mesafe içerisinde yanıcı malzeme bulundurulmaz, ağaçlandırma yapılmaz. Bu mesafe içerisinde arazi eğiminin % 20'yi geçtiği hâllerde yapı cephesinden 3,5 m mesafeye kadar olan alan çakıl, beton gibi yanmaz malzeme ile kaplanır.

c) 10-30 m mesafe içerisinde varsa ağaç aralan 3 m'den az olamaz, tabi zeminden 2 m'ye kadar olan dallar temizlenir, zemin yüzeyi her altı ayda bir kuru nebattan temizlenir.

ç) 30-100 m mesafe içerisinde tabi zeminden 2 m'ye kadar olan ağaç dalları temizlenir, zemin yüzeyi her altı ayda bir kuru nebattan temizlenir."

Yönetmelik hükümlerine göre; kapsam içindeki tesisler, sayılan ek önlemleri alınmadıkça, "kullanım sınıfına haiz yapı" sayılmayacak, bu tesislere ruhsat düzenlenemeyecek ve faaliyetlerine izin verilmeyecek. Bu tesislerin yer aldığı bölgelerde orman alanlarına bitişik parsel oluşturulamayacak, yönetmelikte "İmar planı hazırlanırken, yangına müdahaleyi kolaylaştırmak bakımından, itfaiye araçlarının ulaşımını sağlamak üzere, orman sınırın ile parsel arasında asgari 10 m yol bırakılır" ifadelerine yer verildi. Yol bırakılamadığı durumlar da ise binaların parsel sınırında orman sınırı boyunca beton iç ulaşım yolu yapılması şart koşuldu. Bu iç yollara araç park edilemeyecek ve itfaiye araçlarının geçişine engel olacak şekilde malzeme depolanmamasına hükmedildi.

Söz konusu binaların dış cephesine ilişkin ise Yönetmelikte, "binaların tüm dış cephesinin (balkon, çıkma, baca, teras ve benzerleri dâhil); hiç

yanmaz malzemeden olması, kapı ve pencere doğramalarının hiç yanmaz malzemeden olması ve en az 30 dakika yangına dayanıklı olması, kapı ve pencerelerde asgari çift cam kullanılması veya kullanılacak camın kırılmaz ya da 30 dakika yangına dayanıklı olması gerekir. Binaya 15 m'den daha yakın eklentilerin dış cephelerinin de hiç yanmaz malzemeden veya en az 30 dakika yangına dayanıklı olması gerekir" ifadelerine yer verilirken, çatılara ilişkin ise şöyle denildi:

"Binaların çatı kaplamalarının; çatı deresi, baca kenarı, yağmur oluğu ve borusu gibi malzemelerin, çatı taşıyıcı sisteminin hiç yanmaz malzemeden, çatı kaplamaları altında yer alan yüzeyin veya yalıtımın en az zor yanıcı malzemeden olması gerekir."

Bu tesislerin açık sahalarında depolanacak yakıtın yangın durumunda oksijenle temasını kesecek önlemler zorunlu hale getirilirken, söndürmede kullanılan dış hidrant sisteminin kurulması da sorumlu tutuldu. Dış hidrant sisteminin su ihtiyacı için en az 5700/1 debiyle 60 dakika süre ile karşılayacak kapasitede depo tesis edilmesi gerekecek.

Yönetmeliğe eklenen bir diğer maddeyle de değişiklik öncesi yapıyı tamamlanmış veya yapımı devam eden yapılarda ise konumu nedeni ile gerekli mesafelerin sağlanamayacağı idaresince belirlenmesi durumunda, sadece parsel sınırları içerisinde alınması gerekli görülen tedbirler uygulanacak. Mevcut veya yapımı devam eden yapıların dış cephesinde ve çatılarında "hiç yanmaz malzeme" yerine "zor yanıcı malzeme" kullanılabilir.

Yönetmelikle gerçekleştirilen bu değişiklikte bu yaz yaşanan orman yangınlarından çok sayıda endüstriyel tesisinin etkilenmesinin mutlaka etkisi vardır. Kemerköy Termik Santrali'nin orman yangının ortasında kalmasın-

dan ve hasar almasından ders çıkarılması sevindirici olmakla birlikte, böylesi bir adım için bu çapta bir riskin oluşmasının beklenmesi, kabul edilemez. Konuya ilişkin uzmanlığı olan meslek örgütlerinden biri olan EMO, yönetmeliğin hazırlanması sürecinde eksiklikler ve hatalara ilişkin ilgili kurumlara yazılı ve sözlü önerilerde bulunmuştur. Yönetmeliğin EMO'nun görüşleri dikkate alınmadan yayınlanması üzerine, dava açılmış, risk oluşturabilecek bazı maddeler yargı kararıyla iptal ettirilmiştir. Söz konusu maddelere ilişkin başvurulara ve girişimlerimize rağmen gerekli değişiklikler, düzeltmeler bugüne kadar hayata geçirilmemiştir. Bilime ve tekniğe uygun olmayan, kamu güvenliği ve sağlığı açısından tehlikeleri önlemekten yoksun olan bu maddeler, 2009 ve 2015 yıllarında yapılan yönetmelik değişikliklerinde de düzeltilmediği gibi, 2017'de gerçekleştirilen değişiklikle mevcut yapılar açısından geriye götürülmüştür.

Bu dönemde orman yangınlarından etkilenme dışında da endüstriyel tesislerdeki yangınların artmasında, bilime ve tekniğe uygun, can güvenliğini esas alan bir yönetmelik hazırlanmamasının etkisi vardır. Gerekli önlemler yangınının Kemerköy Termik Santrali'nin sınırına dayanmadan alınması gerekirdi. Yönetmelikte, önlem alınması gereken endüstriyel tesislerin 2 bin metrekareden daha büyük olması ön görülmüştür. Hangi kriterlere göre belirlendiği belirsiz olan bu metrekare sınırının altında kalan, aynı riskleri barındıran tesislerin önlemsiz kalması kabul edilemez. Uluslararası standartlara uygun, bütünlüklü önlemler içeren bir yönetmelik hazırlanmadan, felaket sonrası eklenen maddelerde oluşan bir yönetmelikle kamu güvenliğinin sağlanması mümkün değildir.

“Mevcut” Yapılar da Kapsam İçine Girdi

Öte yandan yönetmeliğe eklenen mevcut binalarının durumuna ilişkin geçici maddeye göre, mevcut binalara yönelik alınması gereken tedbirler için 31 Aralık 2023 son tarih olarak belirlenmiştir. Bina sahibi ve yöneticisi ile kurum amirleri tarafından bu tarihe kadar eksiklikler giderilecektir. Ruhsat vermeye yetkili idarelerce bu tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığı denetlenecek, “Bu süre içerisinde, alınacak tedbirlerin gerekli kıldığı imalat veya tesisatın yapımına başlanılmış ise yapım süresine bağlı olarak ilgili idare tarafından 1 yılı aşmamak üzere yapım süresi tanınabilecek.

İlk olarak 2007’de yayımlanan yönetmelikte “mevcut yapı” kavramı, “yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yapı ruhsatı alınıp yapımı devam eden veya yapımı tamamlanan yapı, bina, tesis ve işletme” olarak yer almıştı. Yönetmelikte 2002 tarihli eski yönetmeliğe uygun yangın tedbirleri alınmış olan bu mevcut yapılarda yeni yönetmelikteki ilave tedbirler isteğe

bağlı bırakılmıştı. Ancak yönetmeliğin yayımlanmasından 10 yıl sonra, 2017’de bir değişiklik yapılarak, “mevcut yapı” kavramının kapsamı genişletildi. Bu değişiklik 19 Aralık 2007 tarihi öncesinde yapı ruhsatı başvuru dilekçesi eki olan yapı projeleri onaylanmış olan yapı, bina, tesis ve işletmeler de “mevcut yapı” olarak kabul edildi. Böylece yapımı tamamlanmış birçok bina 2007 yılında yürürlükten kaldırılan 2002 tarihli eski yönetmelik kapsamına alınarak, yeni yönetmelik kapsamındaki birçok kural devre dışı bırakılmıştır. O dönem EMO İzmir Şubesi’nin gerçekleştirdiği basın açıklamasında, Adana Aladağ’da öğrencilerin yaşamını yitirdiği kaçak öğrenci yurduna benzer yapıların önemsiz kalacağına uyarısı yapmıştı.

2017’de gerçekleştirilen bu değişiklikten sonra, yangın sayısının artması üzerine 4 yıl sonra “mevcut yapılarda” da önlem alınması için adım atılmış oldu. Geçmişte mevzuat eksikleri nedeniyle yeterli önlemler alınmadan tamamlanmış binalarda can ve mal güvenliği için ek önemler

alınması gerektiği açıkken, kapsamın daraltılması can ve mal kayıplarıyla sonuçlanmıştır. Ruhsat vermeye yetkili yerel yönetimlerin denetimlere başlayarak, can güvenliği açısından “mevcut” binalardaki eksikliklerinin tamamlanması için çalışma yürütmesi zorunluluk haline gelmiştir.

Genel kamu çıkarını ve insan hayatını koruma görevimiz gereği EMO olarak, bir kez daha uyarıyoruz; özellikle kamu kullanımına açık, otel, okul yurt gibi binalarının tümünün yangına karşı güvenli hale gelmesi için hızlı adımlar atılmalıdır. Yönetmeliğin “Otomatik Algılama Sistemi Gereken Binalar” başlıklı Ek-7 tablosunda yer alan binalara yönelik kapsam genişletilmesine gitmek için felaketlerin oluşması beklenmemelidir. Şu anda yönetmelikle kapsamında zorunlulukları bulunmasa da kamu kullanımını açık binaların yöneticilerine, okul ve yurt idarecilerine, en azından tahliye olanağı yarattığı için hayati önemde olan yangın algılama ve uyarı sistemlerini tesis etme çağrısı yapıyoruz.

Kanal Ege’ye Konuk Olduk

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkan Şebnem Seçkin Uğurlu ve Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hüseyin Avni Gündüz farklı tarihlerde Kanal Ege Ana Haber Bülteni’ne canlı yayın konuğu olarak katıldı.

EMO İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkan Şebnem Seçkin Uğurlu, 9 Kasım 2021 tarihinde katıldığı canlı yayında, enerji zamlarını değerlendirecek, TRT Payı ve Enerji Fonu kesintilerinin kaldırılmasının konut faturalarına olası yansımalarına ilişkin bilgi verdi. Tüketiciden tahsil edilen Enerji

Fonu’nu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’na aktarılmamasına ilişkin soruları yanıtlayan Uğurlu, kamu zararı oluşmasına neden olan şirketlerinin lisanlarının iptal edilmesi çağrısı yaptı. Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hüseyin Avni Gündüz ise Ana Haber Bülteni’ne 22 Kasım tarihinde canlı yayın konuğu olarak katıldı. Kalıcı yaz saati uygulaması-

na ilişkin bilgi veren Gündüz, EMO’nun gerçekleştirdiği çalışmalar ışığında uygulamanın yarattığı ekonomik ve toplumsal sorunları dile getirdi.

